

LINDÅS KOMMUNE
Kvernhusmyrane 41
5914 ISDALSTØDato: 11.06.2019
Vår ref.: 2019/11793-3
Saksbehandlar: sigwols
Dykkar ref.:

Att. Arne Eikefet

Kulturminnefagleg innspel - Høring - offentlig ettersyn - Temaplan - kommunal infrastruktur - vatn avløp veg - 2019-2025 - Lindås kommune

Me viser til e-post med tilhøyrande vedlegg mottatt 21.05.19. Hordaland fylkeskommune har vurdert saka som regional styresmakt innan kulturminnevern. Me beklagar sein tilbakemelding i saka.

Framlegget er ei oppdatering og samordning av eksisterande planar for vassforsyning, avløpshandtering og kommunale veganlegg i Lindås kommune.

Areal på land

Me vil minne om at dokumentasjon av kulturminne og kulturmiljø skal gjerast på eit tidleg stadium i all arealplanlegging, Hordaland fylkeskommune har ikkje gjennomført arkeologiske registreringar i heile området som omfattast av temaplanen. Me oppmodar om at ein ved utarbeiding av kommuneplanen og detaljplanar for det einkilde prosjekt nyttar tilgjengelege kjelder og databaser for å unngå konflikt med kjende kulturminne. Særleg aktuelle kjelder er SEFRAK-registrerte bygningar frå før 1900 og Riksantikvarens sin nasjonale kulturminnedatabase Askeladden:

<https://www.riksantikvaren.no/Veiledning/Data-og-tjenester/Askeladden>

I areal kor det er kjent automatisk freda kulturminne i nærleiken, eller det er høgt funnpotensiale for slike, skal ein pårekna arkeologiske registreringar med heimel i § 9 i kulturminnelova i samband med utarbeiding av detaljplan eller søknad om tiltak.

Areal i sjø

Saka har vore til vurdering ved Bergens Sjøfartsmuseum. Museet er etter føresegna til kulturminnelova marinarkeologisk uttalemuseum i forbindelse med alle tiltak som råkar sjøbotnen. Museet er vidare rette myndigheit til å krevje undersøkingar ved tiltak, planer og utreiingar som vil kunne råka kulturminne under vann, og skal derfor underrettast ved start av alle regulerings- og byggeplanar, samt andre tiltak som omfattar sjøareal. Vi minner om at undersøkingsplikta i kulturminnelova § 9 også gjeld for sjøbotnen og i vassdrag. Døme på tiltak i sjø er mudring/graving, utfylling/dumping, legging av vassleidningar, bygging av kaier, brygger, flytebrygger med meir. Særskild for kulturminne i vatn og sjø er kulturminnelova § 14 som inneber at skip- og skipslast eldre enn 100 år er statleg eigedom.

Varslinga skal skje gjennom Hordaland fylkeskommune, kultur- og idrettsavdelinga, eventuelt med kopi av sakene direkte til museet for uttale. Alle saker må leggjast fram for fylkeskommunen, som er mottak for alle plan- og tiltakssaker. Våre vurderingar av kva for planer som krev særskilte undersøkingar vil bl.a. ta

utgangspunkt i føreliggjande kunnskap om førekomst av kulturminne, eventuelt en vurdering av regulerings-/ tiltaksområdets potensial for marine kulturminne.

Alverstraumen er eit såkalla prioritert område for marine kulturminne, av di vi reknar det som muleg å finne marine kulturminne her. Blant anna veit vi at denne delen av den indre leia var ei mykje nytta transportåre, særleg for varer frå Sogn og vidare nordover. Vi har ulike sjøfunn, bl. a frå Austrheim som viser dette.

Sjøområde like nord for Krabbeskjeret (sør for Alversundbrua). Her ble det gjort eit stort funn av kvernstein (505 stein, til saman vel 13 tonn) frå Hyllestad i 1990 (Askeladden ID: 89231-1: Alverstraumen). Funnet er heva og såleis borte. Krabbeskjeret har bolt som kan vere nytta til varping. Denne har derfor verneverdi.

Kvernflu, med kvernstein (uklart om denne er i Meland eller Lindås). Denne kvernsteinen, som er montert som sjømerke på flua, er geologisk analysert. Mineralet tyder på at den kommer frå Hyllestad, og steinen kan såleis stamme frå det store kvernsteinsfunnet i Alverstraumen, gjort i 1990.

Ved Uksebåsen, før inngangen til Straumane, finst fortøyingsboltar som kan knytast til passeringa av Alverstraumen. Området har kulturhistorisk verdi. Namnet Straumane tyder sjøstrekninga frå Alverstraumen til Kjelstraumen/Fonnesstraumen.

Sjøområde merka hamn v. plastfabrikken til Sellevold. Nokre fortøyingsboltar/ringar i området på holmane rundt tyder på at dette er eit sjøområde med moglege kulturminne. Alverstraumen- sjøområdet ved den gamle gjestgjeverstaden i dag, bakeri. Som ved sjøområdet ved plastfabrikken er dette eit område med moglege marine kulturminne. Fortøyningsboltar og -ringar på holmane rundt.

Museet kjenner ikkje til marine funn utanfor Knarvik. Det er likevel interessant å merke seg at stadnamnet Knarvik kjem frå Knarr som er eit stort handelsskip. Fleire stadnamn i Norge inneheld knarr, og kan gje ein indikasjon på stader som har blitt nytta til handel gjennom lengre periodar.

Ei konsekvensutreiing med tanke på marine kulturminne for alle kommunedelplanens utbyggingsområde i sjø vurderer me som ein uforholdsmessig stor jobb både praktisk og økonomisk, og bør slik me ser det ikkje være en del av den prosessen som nå planleggjast. På grunn av planområdets store omfang føretrekk me at tiltak blir førelagde oss på regulerings- eller byggeplannivå. Då vil truleg planane også være meir konkrete i utforming og omfang.

David J. Aasen Sandved
kst. fylkeskonservator

Sigrun Wølstad
spesialrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.